

BÖLÜM 9

KANSERLİ ÇOCUĞU OLAN AİLELERE PSİKİYATRİK YAKLAŞIM, VAROLUŞÇU BAKIŞ AÇISI VE DESTEK

Onur YILMAZ¹

GİRİŞ

Bir çocuğun kanser tanısı alması, içinde olduğu ailenin bütününe yansıyan etkiler oluşturması beklenen bir durumdur. Ebeveynlerin ve diğer aile üyelerinin bu tanı karşısında yaşadıkları kişisel deneyimler yanında, her birinin diğerleriyle ve kanser tanısı alan çocukla ilişkileri ve ailenin bir bütün olarak dinamikleri de kanser tanısı ile çeşitli dönüşümlere yatkın olacaktır. Ebeveynlerde, çocuklarına kanser teşhisi konduğunda korku, belirsizlik (1-3), bir tür şok ve sanki sonu gelmez bir savaş içinde olma hisleri (4) gibi belirtiler bildirilmiştir. Daha özeld ebeveynlerin en sık karşılaştıkları zorluklar arasında, hastalığın tekrarlaması veya daha kötüye giderek ölüme yol açması korkusu (5), sıklaşan hastane müracaatları ve yoğun tedavi protokolleri (6), evlilik sorunları (7,8), maddi sıkıntılar (9), diğer çocuklara dair ebeveyn sorumluluğunu dengeleme zorluğu (10) gibi durumlar bulunmaktadır. Kanser hastası çocukları olan ebeveynlerin bu süreçte fiziksel, emosyonel ve mental olarak yorgunluk hissettiği, işlevselliklerinin ve zamanla stresle baş etme becerilerinin azaldığı bildirilmiştir (11-13).

Ebeveynlerin ruhsal durumlarının kötüleştiğine dair bildirimler baskın olmakla birlikte, belirgin bir olumsuz etkilenme olmadığını hatta eskisine göre baş etme becerilerinin daha da arttığını ortaya koyan bildirimler de yapılmıştır (14-16). Buradan hareketle, bu ebeveynler ile çalışırken kanser tanısının mutlaka ruh sağlığını bozucu yönde etki etmesi gerekmediğini, hatta zorluklarla baş etme becerisini geliştirebilme olanağını da yaşamlarının içine katabileceğini akılda tutmak ve bu bilgi dahilinde yaklaşım ve müdahalelere karar vermek önemli olabilir. Çeşitli zorlukların aslında yaşamı daha anlamlı kılmak ve bireyi daha gerçek ve etkin bir hayata cesaretlendirmek için birer davet sunma potansiyeli içerebileceklerine dair önerme, özellikle varoluşçu felsefe ve varoluşçu psikoterapi yaklaşımlarının ilgi alanı dahilindedir. Kanser tanısı gibi zorlayıcı etkenler karşısında baş etme mekanizmalarında çeşitli eksiklikler ve uyumsuzluklar olan,

1 Doç. Dr., Doğuş Üniversitesi, Psikoloji AD., ony1978@gmail.com

Varoluşçu felsefeden yararlanarak ve çeşitli VALT teknikleri dikkatli biçimde kullanılarak, kanserli çocuğu olan ebeveynlerin kanser sürecindeki deneyimlerini daha etkin bir biçimde yönetmesine, yaşamlarına devam edebilmelerine ve eskisinden de öteye geçip tinsel kapasiteleri ile daha fazla temas kurmalarına, sonuçta daha güçlü bir varoluşa sahip olmalarına yardımcı olunabilir.

KAYNAKLAR

1. Patterson, J. M., Holm, K. E., Gurney, J. G. (2004). The impact of childhood cancer on the family: A qualitative analysis of strains, resources, and coping behaviors. *Psycho-Oncology: Journal of the Psychological, Social and Behavioral Dimensions of Cancer*, 13(6), 390-407. Doi: 10.1002/pon.761
2. dos Santos Benedetti, G. M., Garanhani, M. L., Sales, C. A. (2014). The treatment of childhood cancer: unveiling the experience of parents. *Revista Latino-Americana de Enfermagem*, 22(3), 425. Doi: 10.1590/0104-1169.3264.2433
3. Clarke, J. N. (2006). Mother's home healthcare: Emotion work when a child has cancer. *Cancer Nursing*, 29(1), 58-65. Doi: 10.1097/00002820-200601000-00010.
4. Khoury, M. N., Huijjer, H. A. S., Doumit, M. A. A. (2013). Lebanese parents' experiences with a child with cancer. *European Journal of Oncology Nursing*, 17(1), 16-21. Doi: 10.1016/j.ejon.2012.02.005
5. Jithoo, V. (2010). To tell or not to tell; the childhood cancer conundrum: parental communication and information-seeking. *South African Journal of Psychology*, 40(3), 351-360. Doi: 10.1177/008124631004000313
6. Yiu, J. M. C., Twinn, S. (2001). Determining the needs of Chinese parents during the hospitalization of their child diagnosed with cancer: an exploratory study. *Cancer nursing*, 24(6), 483-489. Doi: 10.1097/00002820-200112000-00011
7. Wiener, L., Battles, H., Zadeh, S., et al. (2017). The perceived influence of childhood cancer on the parents' relationship. *Psycho-oncology*, 26(12), 2109-2117. Doi: 10.1002/pon.4313
8. Silva-Rodrigues, F. M., Pan, R., Sposito, A. M. P., et al. (2016). Childhood cancer: Impact on parents' marital dynamics. *European Journal of Oncology Nursing*, 23, 34-42. Doi: 10.1016/j.ejon.2016.03.002
9. Heath, J. A., Lintuuran, R. M., Rigguto, G., et al. (2006). Childhood cancer: its impact and financial costs for Australian families. *Pediatric hematology and oncology*, 23(5), 439-448. Doi: 10.1080/08880010600692526
10. Katz, L. F., Fladeboe, K., Lavi, I., et al. (2018). Trajectories of marital, parent-child, and sibling conflict during pediatric cancer treatment. *Health Psychology*, 37(8), 736-745. Doi: 10.1037/hea0000620
11. Yeh, C. H. (2003). Dynamic coping behaviors and process of parental response to child's cancer. *Applied Nursing Research*, 16(4), 245-255. Doi: 10.1016/S0897-1897(03)00054-5
12. Hoekstra-Weebers, J. E., Wijnberg-Williams, B. J., Jaspers, J. P., et al. (2012). Coping and its effect on psychological distress of parents of pediatric cancer patients: a longitudinal prospective study. *Psycho-Oncology*, 21(8), 903-911. Doi: 10.1002/pon.1987
13. Boman, K., Lindahl, A., Björk, O. (2003). Disease-related distress in parents of children with cancer at various stages after the time of diagnosis. *Acta Oncologica*, 42(2), 137-146. Doi: 10.1080/02841860310004995
14. Kupst, M. J., Natta, M. B., Richardson, C. C., et al. (1995). Family coping with pediatric leukemia: Ten years after treatment. *Journal of pediatric psychology*, 20(5), 601-617. Doi: 10.1093/jpepsy/20.5.601
15. Michel, G., Taylor, N., Absolom, K., et al. (2010). Benefit finding in survivors of childhood cancer and their parents: Further empirical support for the Benefit Finding Scale for Children.

- Child: care, health and development, 36(1), 123-129. Doi: 10.1111/j.1365-2214.2009.01034.x
16. Hungerbuehler, I., Vollrath, M. E., Landolt, M. A. (2011). Posttraumatic growth in mothers and fathers of children with severe illnesses. *Journal of Health Psychology*, 16(8), 1259-1267. Doi: 10.1177/1359105311405872
  17. Ljungman, L., Cernvall, M., Ghaderi, A., et al. (2018). An open trial of individualized face-to-face cognitive behavior therapy for psychological distress in parents of children after end of treatment for childhood cancer including a cognitive behavioral conceptualization. *PeerJ-Life&Environment*, 6, e4570. Doi: 10.7717/peerj.4570
  18. Zhang, P., Mo, L., Torres, J., et al. (2019). Effects of cognitive behavioral therapy on psychological adjustment in Chinese pediatric cancer patients receiving chemotherapy: A randomized trial. *Medicine*, 98(27).
  19. Kazak, A. E. (2005). Evidence-based interventions for survivors of childhood cancer and their families. *Journal of pediatric psychology*, 30(1), 29-39. Doi: 10.1093/jpepsy/jsi013
  20. Meyler, E., Guerin, S., Kiernan, G., et al. (2010). Review of family-based psychosocial interventions for childhood cancer. *Journal of Pediatric Psychology*, 35(10), 1116-1132. Doi: 10.1093/jpepsy/jsq032
  21. Mehranfar, M., Younesi, J., Banihashem, A. (2012). Effectiveness of mindfulness-based cognitive therapy on reduction of depression and anxiety symptoms in mothers of children with cancer. *Iranian journal of cancer prevention*, 5(1), 1-9. PMID: 25780532 PMCID: PMC4352519
  22. Burke, K., Muscara, F., McCarthy, M., et al. (2014). Adapting acceptance and commitment therapy for parents of children with life-threatening illness: pilot study. *Families, Systems, & Health*, 32(1), 122. Doi: 10.1037/fsh0000012
  23. Arief, Y. S., Krisnana, I. (2014). The application of rational-emotive behavior therapy to reduce stress among mother with leukemia children. *Jurnal Ners*, 9(2), 203-208. Doi: 10.20473/jn.v9i2.2548
  24. Van Deurzen, E., Arnold-Baker C. (2005). İnsan Meselelerine Varoluşçu Bakışlar- Terapi Uygulama El Kitabı. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.36-40) İstanbul: Aletheia Kitap.
  25. Frankl, V.E. (1992). Men's Search For Meaning (Fourth Edit) içinde (p.88) Boston: Beacon Press.
  26. Frankl, V.E. (1979). Duyulmayan Anlam Çılgılığı- Psikoterapi ve Hümanizm. (Selçuk BUDAK, Çev. Ed.). içinde (s.102-113) İstanbul: Totem Yayınları.
  27. Frankl, V.E. (1979). Duyulmayan Anlam Çılgılığı- Psikoterapi ve Hümanizm. (Selçuk BUDAK, Çev. Ed.). içinde (s.28-36) İstanbul: Totem Yayınları.
  28. Rosedale, M. (2007). Loneliness: An exploration of meaning. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 13(4), 201-209. Doi: 10.1177/1078390307306617
  29. Van Deurzen, E., Adams M. (2011). Varoluşçu Danışmanlıkta ve Psikoterapide Beceriler. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.90-93) İstanbul: Aletheia Kitap.
  30. Van Deurzen, E., Adams M. (2011). Varoluşçu Danışmanlıkta ve Psikoterapide Beceriler. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.37) İstanbul: Aletheia Kitap.
  31. Gödelek, K. (2008). Kierkegaard'ın İnsan Görüşü. *Journal of International Social Research*, 1(5), 357-370.
  32. Kierkegaard, S. (1981). The Concept of Anxiety içinde (s.42). New Jersey: Princeton University Press.
  33. Sartre, J. P. (1960). Search For a Method, New York: Random House, Vintage Books.
  34. Kierkegaard, S. (1965). The Concept of Irony, Bloomington: Indiana University Press.
  35. Frankl, V.E. (1988). Anlam İstenci- Logoterapinin Temelleri ve Logoterapi Uygulamaları. (Mustafa YALÇINKAYA, Çev. Ed.). içinde (s.81-82) İstanbul: Öteki Yayınevi.
  36. Van Deurzen, E., Arnold-Baker C. (2005). İnsan Meselelerine Varoluşçu Bakışlar- Terapi Uygulama El Kitabı. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.143) İstanbul: Aletheia Kitap.
  37. Van Deurzen, E., Arnold-Baker C. (2005). İnsan Meselelerine Varoluşçu Bakışlar- Terapi Uygulama El Kitabı. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.195) İstanbul: Aletheia Kitap.
  38. Buber, M. (1970). I and Thou, New York: Charles Scribner.

39. Van Deurzen, E., Arnold-Baker C. (2005). İnsan Meselelerine Varoluşçu Bakışlar- Terapi Uygulama El Kitabı. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.37) İstanbul: Aletheia Kitap.
40. Van Deurzen, E., Adams M. (2011). Varoluşçu Danışmanlıkta ve Psikoterapide Beceriler. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.43-44) İstanbul: Aletheia Kitap.
41. Van Deurzen, E., Arnold-Baker C. (2005). İnsan Meselelerine Varoluşçu Bakışlar- Terapi Uygulama El Kitabı. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.28) İstanbul: Aletheia Kitap.
42. Frankl, V.E. (1988). Anlam İstenci- Logoterapinin Temelleri ve Logoterapi Uygulamaları. (Mustafa YALÇINKAYA, Çev. Ed.). içinde (s.29-30) İstanbul: Öteki Yayınevi.
43. Frankl, V.E. (1988). Anlam İstenci- Logoterapinin Temelleri ve Logoterapi Uygulamaları. (Mustafa YALÇINKAYA, Çev. Ed.). içinde (s.13-25) İstanbul: Öteki Yayınevi.
44. Barnes, R. C. (2000). Viktor Frankl's logotherapy: Spirituality and meaning in the new millennium. TCA journal, 28(1), 24-31. Doi: 10.1080/15564223.2000.12034561
45. Frankl, V.E. (1988). Anlam İstenci- Logoterapinin Temelleri ve Logoterapi Uygulamaları. (Mustafa YALÇINKAYA, Çev. Ed.). içinde (s.48-50) İstanbul: Öteki Yayınevi.
46. Frankl, V.E. (1988). Anlam İstenci- Logoterapinin Temelleri ve Logoterapi Uygulamaları. (Mustafa YALÇINKAYA, Çev. Ed.). içinde (s.67-103) İstanbul: Öteki Yayınevi.
47. Van Deurzen, E., Adams M. (2011). Varoluşçu Danışmanlıkta ve Psikoterapide Beceriler. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.38-39) İstanbul: Aletheia Kitap.
48. Graber, A. (2004). Viktor Frankl's Logotherapy: Method of choice in ecumenical pastoral psychology. Chicago: Wyndham Hall Press.
49. Guttman, D. (2001). A Logotherapeutic Approach to the Quest for Meaningful Old Age. Journal of Religion & Spirituality in Social Work: Social Thought, 20(3), 117-128. Doi: 10.1080/15426432.2001.9960298
50. Frankl, V.E. (1992). Men's Search For Meaning (Fourth Edit) içinde (p.9) Boston: Beacon Press.
51. Frankl, V.E. (1992). Men's Search For Meaning (Fourth Edit) içinde (p.31) Boston: Beacon Press.
52. Frankl, V.E. (1979). Duyulmayan Anlam Çılgılığı- Psikoterapi ve Hümanizm. (Selçuk BUDAK, Çev. Ed.). içinde (s.19) İstanbul: Totem Yayınları.
53. Frankl, V.E. (1988). Anlam İstenci- Logoterapinin Temelleri ve Logoterapi Uygulamaları. (Mustafa YALÇINKAYA, Çev. Ed.). içinde (s.99-101) İstanbul: Öteki Yayınevi.
54. Van Deurzen, E., Arnold-Baker C. (2005). İnsan Meselelerine Varoluşçu Bakışlar- Terapi Uygulama El Kitabı. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.360) İstanbul: Aletheia Kitap.
55. Addad, M., Himi, H. (2015). Logotherapy—theoretical aspects and field studies in Israel. International Journal of Humanities and Social Science, 5(4), 85-94.
56. Frankl, V.E. (1988). Anlam İstenci- Logoterapinin Temelleri ve Logoterapi Uygulamaları. (Mustafa YALÇINKAYA, Çev. Ed.). içinde (s.174-190) İstanbul: Öteki Yayınevi.
57. Frankl, V.E. (2000). İnsanın Anlam Arayışı: Logoterapiye Giriş. (Selçuk BUDAK, Çev. Ed.). içinde (s.101-102) İstanbul: Öteki Yayınevi.
58. Frankl, V.E. (1988). Anlam İstenci- Logoterapinin Temelleri ve Logoterapi Uygulamaları. (Mustafa YALÇINKAYA, Çev. Ed.). içinde (s.105-113) İstanbul: Öteki Yayınevi.
59. Van Deurzen, E., Arnold-Baker C. (2005). İnsan Meselelerine Varoluşçu Bakışlar- Terapi Uygulama El Kitabı. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.53) İstanbul: Aletheia Kitap.
60. Frankl, V.E. (1979). Duyulmayan Anlam Çılgılığı- Psikoterapi ve Hümanizm. (Selçuk BUDAK, Çev. Ed.). içinde (s.114-161) İstanbul: Totem Yayınları.
61. Hannila, P., Purjo, T. (2013). Self-Destructive Behavior and Suicide Prevention in Adolescence: An Existential and Meaning-Centered Perspective. In 19th World Congress on Viktor Frankl's Logotherapy Dallas, United States (pp. 19-23).
62. Southwick, S. M., Gilmartin, R., McDonough, P., et al. (2006). Logotherapy as an adjunctive treatment for chronic combat-related PTSD: A meaning-based intervention. American Journal of Psychotherapy (Association for the Advancement of Psychotherapy),60(2). Doi:10.1176/appi.psychotherapy.2006.60.2.161
63. Rahgozar, S., Giménez-Llort, L. (2020). Foundations and Applications of Logotherapy to Im-

- prove Mental Health of Immigrant Populations in the Third Millennium. *Frontiers in Psychiatry*, 11, 451. Doi: 10.3389/fpsyt.2020.00451
64. Van Deurzen, E., Arnold-Baker C. (2005). İnsan Meselelerine Varoluşçu Bakışlar- Terapi Uygulama El Kitabı. (Ferhat Jak İÇÖZ, Çev. Ed.). içinde (s.158-164) İstanbul: Aletheia Kitap.
65. Starck, P. L. (2017). The theory of meaning in hospice care. *The Korean Journal of Hospice and Palliative Care*, 20(4), 221-225. Doi: 10.14475/kjhpc.2017.20.4.221
66. Frankl, V.E. (1988). Anlam İstenci- Logoterapinin Temelleri ve Logoterapi Uygulamaları. (Mustafa YALÇINKAYA, Çev. Ed.). içinde (s.133-134) İstanbul: Öteki Yayınevi.
67. Frankl, V.E. (1992). Men's Search For Meaning (Fourth Edit) içinde (p.54) Boston: Beacon Press.
68. Frankl, V.E. (1992). Men's Search For Meaning (Fourth Edit) içinde (p.82) Boston: Beacon Press.
69. Moore, C. (1998). The use of visible metaphor in logotherapy. *The International Forum for Logotherapy*, 21, 85-90.
70. Levinson, J. I. (2002). Dr. Jerry L. Long—In memoriam. *The International Forum for Logotherapy*, 25, 118-124.
71. Chelf, J. H., Dshler, A. M., Hillman, S., et al. (2000). Storytelling: A strategy for living and coping with cancer. *Cancer Nursing*, 23(1), 1-5. Doi: 10.1097/00002820-200002000-00001
72. Kohn, A. (1984). Existentialism here and now. *The Georgia Review*, 38(2), 381-397.
73. Frankl, V.E. (1988). Anlam İstenci- Logoterapinin Temelleri ve Logoterapi Uygulamaları. (Mustafa YALÇINKAYA, Çev. Ed.). içinde (s.39) İstanbul: Öteki Yayınevi.
74. Frankl, V. (2005). On the theory and therapy of mental disorders: An introduction to logotherapy and existential analysis. içinde (p.161) New York: Routledge.